

Bülbüller, Bok Böcekleri, Mucizeler, Schopenhauer ve İnsanın Anlam Arayışı

“Sıradan olan sıradan olana yönelir ve hâliyle büyük bir zihnin ne dediğini kendisi gibi sıradan olandan duymak ister.”

Arthur Schopenhauer

Kırda mevsimlerin dönüşümü, şehir hayatındaki aksine kendini çok daha somut gösteriyor. İnsan, kıyafetlerini değiştirmese ve kombisini açıp kapamasa, belki de şehirde tek mevsim yaşandığı bile söylenebilir. Seslerin, renklerin ve hatta kokuların bile hep aynı olduğu tek bir mevsim. Oysa kırdaki tabiat uykuya yatacağını veya uykusundan kalktığını pek çok koku, renk ve sesle muhababına ilan ediyor.

Köyde yaşadığımdan beri sonbaharın geldiğini önümde uzanan ovanın sararıp kararmasından, geceleri çocuk ağlamasına benzeyen çakalların ulumasının giderek daha yakından gelmesinden anlıyorum. Baharsa kendini her tarafın yeşermesi, bahçe duvarının ötesindeki deve dikenlerinin mor çiçekleriyle boy vermesi, leyleklerin ve arı kuşlarının yorgun argın uzun yoldan dönmesi ve evimizin kapısının üzerine yavrulayan kumrularla hatırlatıyor.

Fakat bu doğa değişiminin kronometresini tutmaya başladığımdan beri öğrendiğim iki bahar müjdecisi var. İlki neredeyse bütün kış kendilerini unutturan bok böcekleri. Bahçedeki yedi köpeğimizin sindirim mesailerinin çıktıklarını toplarken birden kendilerini gösteren bok böcekleri, o telaşlı koşuşturmacalarıyla aslında kışın çoktan bittiğini haber veriyorlar. Oysa ben şehirdeki evimin bahçesinde yıllarca hiç bok böceğine tesadüf etmemiştim. Hâlbuki toprak için ne mühim bir canlıymış! Gübreyi parçalara ayırarak toprağın altına taşıyan bu çalışkan böcekler, aslında gübre yığınlarının ayrışmasını hızlandırarak içindeki besin maddelerini toprağa taşırlarmış da haberimiz yokmuş. Bu sayede toprağın verimliliği artarken sinek ve haşerelerin de sayısında ciddi bir azalma yaşanmış. Ayrıca bok böceklerinin toprak altında kazdığı tüneller suyu toprağın daha derin katmanlarına taşıyarak suyun toprağa sızma oranını üç kat arttırmış. Gel de bu minnacık bok böceğine hayran olma! İşte bu sebeple bahçede çocukların kakalarını toplarken karşılaştığım ilk bok böceğinin şahsında artık baharı selamlıyorum.

Baharın ikinci müjdecisi ise iki senedir benim için bülbüller. Kütüphanemin karşısındaki gelin kavağını sanki telsiz bir kafese çeviriyorlar ve bütün gece hiç mola vermeksizin, şu anda icra ettikleri gibi, senfonilerini şakıyorlar. Meğerse göçmen bir kuş olan bülbüller mayıs ortasında çiftleşmiş. Erkeğin şakımasının gücü ve uzunluğu kondisyonuna delâletmiş. Oysa şehir hayatında hiç böyle müthiş bir bülbül resitaline şahitlik etmemiştim. Şimdiyse dışisini baştan çıkarma yarışında erkek bülbüllerin hiç bitmeyen ve kendisini tekrar etmeyen

repertuarlarının genişliği karşısında mest oluyorum. Ve neredeyse bir on gün daha sürecek olan bu canlı performansın tadını, çalışma masamda üzerine kapandığım işten başımı kaldırdığım her an bir daha çıkarıyorum.

Modern şehir insanı, muhtemelen bütün bunlardan mahrum olduğunu içten içe bildiği için olsa gerek hem hayata hem de tabiata bir mucize atfetmeye çok meyilli. Kendi hayatının biricik, kendisinin özel ve hem kendisinin hem de hayatın bir mucize olduğuna dair herkeste büyük bir itmân var. Bir turist edasıyla doğada ve hayatta her an mucizeler görmekten hiç vazgeçmiyorlar. Bununla yetinmeyip bir de hayatlarını mucizelerle doldurmak için her gün inanılmaz saçmalıklar icat ediyorlar. Heyhat! Keşke mucize kelimesinin mânâsını da bilseler!

Mucize, peygamberlerin de yer yer kendilerini ispat etmek için Tanrının izniyle sergiledikleri gibi akılla açıklanamayan, olağanüstü, ancak ilâhî müdahaleyle açıklanabilecek harikulade hâl ve davranışlardır. Yani olağandan, açıklanamayan istisnai bir sapmadır. Böyle bakıldığında peygamberler bile hepi topu iki elin parmağı kadar mucize sergilemişken, modern insanın hayatın her anında ve doğanın her durumunda mucize görmesi safdillik değil mi!

Biz ona ne kadar anlam atfetmeye çalışsak da hayatın bir anlamı yoktur. Hayat, evren, doğa ve bütün canlılar sadece yaşamaya devam eder, yani yaşamak ister. Hayatın kendisinden başka bir amacı yoktur. Doğa, doğal olduğu ölçüde mucizeden uzak, basit ve sıradandır. Hayatta hiçbir şey mucizevi olmadığı gibi doğada da bok böceğinin gübreleri ayrıştırması ve bülbüllerin şakıması birer mucize değildir. Her bahar kendini tekrarlayan bir eylem şüphesiz ki mucizeden başka her şey olabilir.

Doğuyoruz, yaşamak istiyoruz, acılar çekiyoruz ve ölüyoruz. Üstelik asırlardır da böyleyiz. Bunu ancak çocuksu zekâsıyla bir modern mucizevi bulabilir. Yoksa zihni bizden çok daha berrak olan Grekler, tragedyelerinde hayatın bu felâket yanını ve dünyanın bizim arzu ve isteklerimizi doğrudan yok sayan veçhesini bize anlatmışlardı.

Ama tragedyaları hiç okumayan; kötülükleri, felâketleri, talihsizlikleri hiç dillendirmeyerek kendilerinden uzak tutabileceklerine inanan ve haddinden fazla lüzumsuz bir özgüvenden mâlûl olan “biricik” modernler her istediklerinin olacağına ve her istedikleri şey olabileceklerine inanıyorlar. Bunun için de kadim Batı ve Doğu felsefelerini, hatta kuantum fiziğini tanınmaz hâle getirerek mahvetmekten dahi çekinmiyorlar. Sıradan bir kafanın ağzında en büyük düşünür ve en çarpıcı fikir bile tanınmaz bir hâl alıyor. Schopenhauer’ın tâ 1844’te “başka hiçbir çağ felsefeye bizimki kadar elverişsiz olmamıştır” yazmasının aksine, Ahmed Midhad’ın 1887’de söylediği bugün için de geçerlidir: “Asrımızda hemen herkes bir filozof kesilmiştir.” Paulo Coelho’nun *Simyacı*’sı türünden boş sözleri yüzeysel duygularla birleştirmenin şahikasına ulaşan çoksatan edebiyatın da bu yanılsamalara hakikat statüsü bahşettiği çağımızda kimse asıl hakikati duymak istemiyor.

İnsan hep canı sıkılan, meşgale arayan ve canı tatlı bir varlıktı. Ölümden korkusuyla geçen altmış yetmiş yıllık kısa ömründe her dönemde acı çekmek istemedi. Bunun için de kısa süren aşk, sevişme ve romantizm anları dışında daima bir teselli aradı. Fakat hiçbir çağda günümüzdeki kadar avutulmak ve tabir caizse pırpışlanmak istemedi. Ona her şey olabileceğini söyleyen herkese inanıyor. Bu sebeple bir kursa giderek bir gün Balzac, Chopin veya Van Gogh olabileceğinden hiç şüphe etmiyor. Kendisi için özetlenmiş, kuşa çevrilmiş ve hatta bir aforizma seçkisine çevrilmiş berbat kitaplardan felsefeyi öğrendiğini sanıyor. Ondan sonra da hayatında mucizelerin vuku bulmasını bekliyor. Oysa Schopenhauer'ın iki yüz sene evvel söylediği gibi sadece isteyen bir özne olarak daha da sefil bir varlık olacağını göremiyor. Her şey olma isteğinin hiçbir şey olmamakla sonuçlanacak olmasının kaçınılmaz ızdırabını "iptal, iptal, iptal" diye çığırarak dindiremeyeceğini anlamıyor.

Bir bok böceği kadar hayata katkısı olmayan veya bir bülbül kadar hayatı güzelleştiremeyen kalabalık bir "biricikler" yığını için başarı çok satmak, çok izlenmek, çok kazanmak, çok sayılmak, çok takdir görmek olabilir. Fakat doğanın büyük döngüsü karşında bütün bunlar nedir ki! Kaç bin yıldır gelen bahar yine bok böcekleri ve bülbülleriyle geldi. Biz bütün "biricikler" öldükten binlerce yıl sonra da gelmeye devam edecek. Bok böcekleri bok parçacıklarını yine toprağın altına indirecek, bülbüller en güzel aşk şarkılarını yine şakiyacak ve mucizevi varlıklar olduğuna inanan insanlar arkadan gelen ilk dalğanın sileceği kuma yine biricikliklerini yazacaklar.

İyisi mi gidin de baharın tadını çıkarın.

Gökhan Yavuz Demir, "Bülbüller, Bok Böcekleri, Mucizeler, Schopenhauer ve İnsanın Anlam Arayışı"

<https://www.fikirtepedi.com/deneme/bulbuller-bok-bocekleri-mucizeler-schopenhauer-ve-insanin-anlam-arayisi/> (Yayın Tarihi: 21 Nisan 2024).